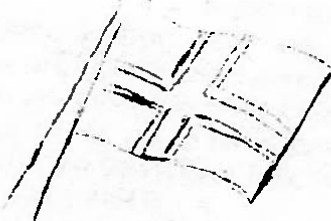

FRITT

LAND

Nr. 36 - 2. årg.

Onsdag, 4. april 1945.

TORGHY SEGERSTEDT DØD.

Vi har fått det sørgelige budskap fra Sverige, at hovedredaktøren for Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning er avgått ved døden. Det er et smertelig tap for Sverige og for svensk presse, der han var en uanstøttelig kraft som forkjemper for frihetens og sannhetens sak. Hans mandige og klare karakter og hans noble personlighet var etter hvert blitt så kjent at hans røst ble hørt over hele verden. Han var en ruvende kulturpersonlighet og den kulturdebatt han ledet fra førstestiden i Handels-tidningen hadde en friskhet og frislørhet som det ikke har vært maken til i Norden i nyere tid.

Segerstedt var født i Karlstad 1876, han studerte teologi ved Lunds Universitet, der han tok doktorgraden og virket som dosent. Senere ble han professor i religionshistorie ved Stockholms Högskola, men overtok i 1917 ledelsen av Handels-tidningen.

7. juni 1905 ble han gift med en norsk dame, Anna Wilhelmine Synnøve. Det er noe symbolsk over dette giftermål, som fant sted på Norges annen nasjonaldag. Ingen trefester og mer bogavet forkjemper har Norges sak hatt i Sverige og neppe noen har bedre forstått oss. Hans innsats for vår kamp under krigen, har vært som en lysende og værende fakkel og det har vært oss en tredebelt glæde å merke at det ikke bare var fordi det var Norges sak, men fordi han også i vår sak fant et symbol for det som betød alt for ham: friheten og rettferdigheten.

Og vi nordmenn forsto ham og elsket ham for det han var og for det han representerte. En norsk flyktning skreiv en gang under krigen et lite dikt, der han hylde Göteborg og kalte den "Torgnys stad". Det viser i all sin enkelthet hvilken betydning vi tiller hans personlighet. For Norge ble han Torgny lagmann på en ny måte og minst like kjær og like verdifull som sønnens. Derfor er det så tragisk at han nå er rykket bort - og at vi ikke, som vi hadde håpet, etter krigen kunne få lov til å hylde ham og vise han hele Norges kjærlighet og taknemlighet.

KRIGSOVERSIKT.

Et sammendrag av de viktigste militære begivenheter i tiden 23. mars - 2. april:

De alliertes overgang over Rhinen i full skala kom tidligere og med større styrke enn man hadde ventet og utvilsomt lenge før den tyske militære ledelse i vest hadde nådd å omgruppere og reorganisere de styrker som var blitt så ille tilredt under slaget vest for Rhinen. Resultatet er hva man neppe kan karakterisere som annet enn et fullstendig tysk sammenbrudd i vest. Fra gjennombruddsteder og dype innbrudd opererer de allierte styrker i alle retninger, fangene strømmer inn i titusener og det eksisterer ikke lenger noen fast front. Om tyskerne for en kortere tid vil kunne stabilisere situasjonen igjen, er tvilsomt, da de er kastet tilbake i fullstendig forvirring fra Nederland til dypt nede i Bayern, og i alle tilfeller er Wehrmacht tilflyet et så krusende nederlag at den tid den kan kalles en virkelig militær faktor snarere kan regnes i uker enn i måneder.

Montgomerys armégruppe gikk over Rhinen overfor de tyske hovedstyrker i avsnittet Roos - Xanten - Wesel om kvelden den 23. mars, støttet av et enormt oppbud av fly og i taktisk samarbeid med 30.000 menn av 1. flybårenne armee som ble landsatt bak fiendens linjer av 3.000 transportfly. Det kom til noen dagers forbitrede kamper om bruhodestillingene, men de alliertes grep på dem var aldri alvorlig truet, og i påsken fant det avgjørende

gjennombrudd sted i tre støttrøtninger: mot og over den nederlandske grense (i en operasjon som tydeligvis alt har tvunget tyskerne til å i virksatte en rømming av Nederland mellom Rhinen, Zuidersjøen og grensen, av frykt for omringning), mot den nord-tyske slette (hvor britene nå delvis har inntatt Münstere og nådd Osnabrück lenger nord etter å ha gått over Dortmund-Ems-kanalen, også Rheine vest for Osnabrück er inntatt), og parallelt med elva Lippe for å omfatte Ruhr-området fra nord.

Denne omfatning er alt gjennomført, idet den amerikanske 9. armee har fått kontakt med 1. armee i området Lippstadt - Paderborn; dermed er Tyskland berøvet sitt siste store rustningssentrum, og man regner at tyske styrker på til sammen 100.000 menn er omringet. Noen Rhin-øverganger i Köln-området behøvede de allierte ikke å tilvinge seg, idet styrkene i det tidligere arkebrøde Remagen-bruhodet gjorde et sensasjonelt gjennombrudd øst- og nordover gjennom Hessen via Lahn- og Siegdalene, over blant annet Gießen og Kassel. Hvor fullstendig desorganisert det tyske forsvar var her, framgår av det faktum at 1. armee kunne tilbakelegge de 90 km fra Gießen til Paderborn-området på 12 timer. I østlig retning er amerikanerne i dette avsnitt nådd Kassel og Fulda.

Enda mer sensasjonell var 3. amerikanske armees framgang i avsnittet sønnenfor. Etter den fullstendige seier i slaget om Saar og Pfalz på vestsiden av Rhinen, hvor hovedparten av de tyske styrker, ca. 120.000 menn, ble tatt til fange, satte amerikanerne over Rhinen ved Oppenheim sør for Mainz og støtte inn over Main-sletten, i den første tid så å si uten å møte motstand. Darmstadt, Hanau, Aschaffenburg falt, og etter forbitrede gatetkamper kom også den viktige industriby Frankfurt am Main besatt den 29. mars; dagen etter falt Heidelberg, og franskkutte panseravdelinger truer nå Würzburg. På 3. armees sørflekk er også 7. amerikanske og 1. franske armee gått over Rhinen og rykker inn i Baden - Bayern fra Spjyer-området av. 7. amerikanske armee står et godt stykke øst for Würzburg, og truer, sammen med 3. armee, Nürnberg. 1. franske armee truer Stuttgart.

Det tyske tilbake-tog skjer under fullstendig katiske forhold, under nådeløs forfølgelse fra det overmektige allierte flyvåpen, og de eksponerte høye fangetal tyder på at moralen svikter og at ledelsen i stor utstrekning har mistet beredemmet over troppene; den 29. mars ble det således bare i 1. og 3. armees avsnitt tatt 33.000 fanger, og gjennomsnittlig 1.000 menn pr. time fortsatter å strømme inn.

Russene har ennå ikke satt i gang den ventede offensiv på midtavsnittet som etter alt å dømme kommer til å gi Tyskland nådestøtet, men den kan være en kjempegjerning når som helst, og i mellomtiden har den røde armee vunnet meget betydningsfulle seire på fløyene både i nord og sør. Gdynia og Danzig er falt, og i den siste by tok russerne 10.000 fanger og hele 45 ubåter, et av krigens beste lepp. Gulve Königsberg holder fremdeles ut, men lommen sørvest for byen er likvidert; her er 80.000 tyskere drept og 50.000 tatt til fange i de siste to uker. I det sørligste Övre-Schlesia har Konjeks styrker tatt den viktige sporrestilling Ratibor foran Ibrauska - Ostrava - åpning.

Ende viktigere er det imidlertid at russerne har rundt overende hele den tyske front i Ungarn. Malinovskis styrker har rykket fram i lyntempo langs Donau, tatt Komárom og Győr (Raab) og står nå foran Bratislava, mens Tolbuchin har rullet opp det tyske forsvar i det vestlige Ungarn og rykket inn over den østerrikske grense over Sopron (Ödenburg) og står nå i den viktige industriby Wiener Neustadt, 50 km fra Wien. I det sydlige Ungarn, S for Balaton-sjøen, er det viktige oliesentrum Nagykanizsa inntatt.

Stilstanden er på denne måten blitt en av de avgjørende ukor i krigens løp. Både i øst og vest bryter de tyske hovedfronten sammen for det overveldende allierte trykk, og særlig i vest har man inntrykket av at den videre framgang ikke så meget er bestemt av den tyske motstands styrke som av de alliertes evne til å klare sine egne transportproblemer. Og enda er ikke presset fra øst satt inn med full styrke. Når det skjer på midtveins-tet, er Tysklands skjebnetime inne.

Bogiverhetene i det fjerne Østen kommer fullstendig i skyggen av det som skjer i Europa, allers ville den landgang amerikanerne har gjort på en av Riu-Kiu-øyene vært en verdenssensasjon. De har ved den største kombinerte operasjon i Stillehavet hittil satt seg fast på et punkt bare 500 km fra det japanske hovedland, og vil herfra snart kunne true de japanske sjøforbindelser med selve China.

NORGES NYTT.

I påskeuken ble det sluppet ned allierte fallskjermisoldater på Dovre. 2.000 tyskere og 1.400 hirdmenn ble sendt oppover med jernbanen. Nåværende enkeltheter foreligger ikke.

Natt til 23. mars var det "sløpp" på Opkoven i Nordmarka. Et engelsk fly slapp ned diverse forsyninger til de norske hjemmestyrker. Like etter det engelske fly kom det et fly til, og ut hoppet 10 mann samtidig som 10 par skil ble sluppet ned. Nordmennene som tok i mot "sløppet" trodde først det var engelske fallskjermjegere, men felittagelsen åpenbart seg da fallskjermisoldatene allerede i luften begynte å skrike og rope og skyte på nordmennene. Alle nordmennene kom seg unna, men tyskerne gjennomstøtte etterpå alle hytter i de nærliggende områder og arrestererte tømmerhuggere og fredelige påsketurister.

Lettmetallfabrikken på Odda er under demontering, og sendes etter hvert til Tyskland.

I all hemmelighet har tyskerne to store båter under bygning i Norge, hvor vi ser ikke, men de skal benyttes til å frakte krøtter ut av Norge med.

Vi har brakt i erfaring at tyskerne den 1. mai starter jakten på alle pikere som ikke har meldt seg til AT. De vil bli hentet hjemme enten de er friske eller syke. - Det spørres om ikke tyskerne får noe annet å tenke på innen den tid.

Bostyreren på Deutsches Haus, Ek, er arrestert, visstnok for sabotasje. Det meldes også at hovmesteren på Viktoria er arrestert.

Mens det mandag ettermiddag gikk flyalarm i Oslo, ble Sandefjord angrepet av mosquitos. Flytedokken, hvor det befant seg et tankskip ble totalt ødelagt og andre skip på havnen ble beskutt med raketter. Skipene "Concordia" og "William Blücher" ble senket. "Bell Pamela" ble skadet.

Bergsnes yacht "Meteor" er meldt senket i Pillau på Østersjøkysten. 4 norske og 27 tyskere omkom. Den har tidligere vært benyttet til hospitalskip, men skulle gå sin første tur med troppetransporter da den ble senket.

Oppgjørskontoret har fått stillet 15 tilfittsmenn fra N.S. til disposisjon. Deres oppgave er offisielt å gå rundt å skaffe rom til bomberområde, men man har mistenke om at de skal undersøke etter folk som ligger i dekning o.s.v.

Parole fra P.L.: I den senere tid har N.S. fylkesførere flere steder trukket folk til møter. De er der forelagt erklæringer mot sabotasje og bolsjevisme, og er blitt stilt overfor valget mellom å skrive under eller bli betraktet som medansvarlig, med de følger det vil få. Dette kan vi ikke finne oss i. Det er svikt mot fronten å møte opp. Det er dobbeltsvikt å skrive under erklæringer til bruk for N.S.-propaganda mot hjemmestyrker som med store offer kjemper for å hindre fienden i å transportere forsterkninger fra Norge til frontene i Tyskland. Det er illojalt hvilke trusler som blir brukt. Den dag de som kommer i kampinjen bøyer unna borte fienden truer, den dag har vi ingen front. Møt ikke opp frivillig. Dermed har du allerede blitt en svakhet som fienden vil vite å utnytte til hardere press. Blir du hentet med makt skal du nekte å innlate deg i diskusjon med fylkesføreren. Du kan lett komme til å si ting du vil angre på eller som gjør din stilling farligere. Skriv selvsagt ikke under noen erklæring. Det er fornedret.

NYHETENE TIRSDAG.

Vestfronten. Britiske styrker rykker raskt fram i Nederland, og står ved Hengelo, 70 km fra Zuidersjøen. En annen kolonne, som rykker fram langs grensen mellom Tyskland og Nederland, har nådd Nordhorn, 30 km fra Enschede. Styrker har rykket 10 km forbi Enschede og inn i Oldenzaal. Troppene rykker fram på bred front; bare små grupper gjør motstand. Lenger V har de allierte ryddet et stort område mellom Rhinens to nedre armer, d.v.s. mellom Arnhem og Nijmegen. Tyskerne forsøker å trekke styrker ut av Nederland men ser konvoyer borte seg vei N for det allierte fremstøt. Mandag ble ca. 300 kjøretøyer skadet eller ødelagt av fly. Jernbanetokter er fullpakket med vogner og i havneomr., bl.a. Amsterdam, er det fullt av loktere. Montgomerys arme ruller inn over sletten i Westfalen, hvor britiske fransutte avdelinger har nådd Osnabrück mens andre avdelinger har omgitt byen og rykker videre østover. Tanks fra 9. amerikanske arme er kjørt forbi Bielefeld N og S for byen og står 15 km fra Weser. Hovedveiene Bielefeld - Osnabrück og Bielefeld - Paderborn er avskåret. På nordsiden av Ruhr er Recklinghausen tatt. Amerikanerne er rykket inn i Hamm. De tyske styrker som er omringlet i Ruhr forsøkte mandag å bryte ut av loamen, men ble slått tilbake. Eisenhower uttalte i en dagsordre til troppene at tyskeres skjebne i loamen er beseglet. De er modne for tilfintetgjørelse. Det meldes også at Münster er inntatt. Kommandanten nektet å overgi garnisonen og byen ble lagt i ruiner. Styrker fra 1. amerikanske arme har inntatt Werburg, NV for Kassel. 3. amerikanske arme har satt over Kassel ved Eisenach. Dette er de tropper som står lengst inne i Tyskland; de er vel halvveis mellom den tyske grense og Berlin. Lenger S har amerikanske styrker god framgang NV og SO for Würzburg. Det er kraftig motstand langs elva Fulda, og i byen Fulda raser gatekamper. Styrkene er rykket fram 40 km S for Fulda i østlig retning. 150 tyske jagere var mandag i Fulda-området og gjorde forjølves forsøk på å hindre bensintilførsel til amerikanerne. Lenger S møter de allierte kraftig motstand S og SO for Heidelberg, 100 antitankkanoner ble ødelagt. Det franske brufeste S for Mannheim er 40 km langt og 30 km dypt. De allierte styrker på vestfronten tok søndag 14.400 fanger.

Østfronten. Russene rykker fram på bred front i Tsjekkoslovakia. Det kjempes i utkanten av Bratislava. N og O for Bratislava kjempes det om passene gjennom Karpatene. Tyskerne er drevet ut av flere pass i de små Karpatene og slettelandet fram til Wien ligger foran russerne. S for Wien foregår hårdnakkede kamper i forstedene til Wiener Neustadt mens andre styrker truer med å omgje byen i retning Wien. I følge ubekreftede meldinger fra Moskva står russiske styrker i Semmering-passet.

Flyangrep. Ca. 750 flygende festninger eskortert av over 600 jagere angrep mål i Kiel tirsdag. Britiske mosquitos angrep natt til tirsdag Berlin og Magdeburg. Mandag angrep britiske mosquitos skip i Sandefjord. En tankbåt som lå i tørrdokk og tørrdokken ble spengt i luften. 6 andre skip ble angrepet. Flyene møtte intens luftvernild. 2 mosquitos savnes. - Tunge fly fra Italia har angrepet jernbanetokter V for Wien og bruer S for Graz, Italia. Allierte styrker har foretatt en landgang bak de tyske linjer i Ravenna-området.

Østen. Amerikanerne melder om utmerket framgang i operasjonene på Okinawa. Troppene har nådd østkysten og splittet den japanske garnison i to og det meldes at den trekker seg tilbake.

ADVARSEL FRÅ NORSKE HJEMMESTYRKER.

Våpen, ammunisjon og utstyr som kastes ned fra fly tilhører de norske hjemmestyrkene. Det er gode nordmenns plikt å gjøre hva de kan for å hindre at disse våpen kommer fienden til gode. Gjør dem borte og si fra til gode nordmenn som kan ta vare på dem. Den som melder til tyskerne eller "norske" myndigheter om nedkastning av våpen, risikerer å bli trukket til ansvar etter militær lov. De som tilfældigvis måtte komme over hemmelige lagre av våpen, ammunisjon eller utstyr som norske hjemmestyrker har skjult, skal holde seg unna og ikke nevne til et menneske hva de har sett.

De nazifordagerte norske aviser fortsetter sine klassete forsøk på å forfalske engivelige artikler fra den frie norske presse. Disse forsøk på å skape en splittelse innen det norske folk foren sluttkampen er nytteløse.